

Dönem : 3
Toplantı : 1

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 198

Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü döner sermayesi 1964 yılı konsolide bilançosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi ve Sayıştay Komisyonu raporu (3/261)

Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Döner Sermayesi 1964 yılı konsolide bilançosunun sunulduğuna dair Sayıştay Başkanlığı tezkeresi (3/261)

T. C.
Sayıştay Başkanlığı
Sayı : 614651/2096

25 . 4 . 1970

Konu : Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1964 yılı konsolide bilançosu Hk.

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI MAKAMINA

Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Döner Sermayesi 1964 yılı konsolide bilançosu hakkında düzenlenen raporun, bilanço ile birlikte sunulduğuna saygılarımla arz ederim.

Sayıştay Başkanı
Rıza Turgay

Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1964 takvim yılı konsolide bilançosuna ait rapor

BAŞLANGIÇ

22 . 5 . 1964 tarihinde yürürlüğe giren kamu iktisadi teşebbüslerinin denetlenmesinin düzenlenmesi hakkındaki 468 sayılı Kanunun 5 nci maddesindeki (Anayasanın 127 nci maddesinin 1 nci fıkrası gereğince Sayıştayın denetimine tabi olan genel ve katma bütçeli dairelerin idare ettikleri döner sermayelerin denetimi de Sayıştayca yapılır) hükmüne dayanılarak Genel Kurulumuzca alınan 1 . 11 . 1965 gün ve 3064/3 sayılı kararı gereğince; 5433 sayılı Kanunun 15 nci maddesi uyarınca 1 . 3 . 1950 - 1 . 3 . 1964 tarihleri arasında denetimi Başbakanlık Yüksek Denetleme Kuruluna aidolan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne bağlı döner sermayeli işletmeler 1964 yılından itibaren Sayıştayın denetimine tabi kılınmıştır.

Bu bakımdan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü 1964 takvim yılı döner sermaye konsolide bilançosu ve ekleri Sayıştayca ilk kez incelenmiş, elde edilen sonuçlar aşağıda sunulmuştur.

İdari bünye ve kuruluş amaçları

1. 1 Mart 1950 tarihinde yürürlüğe giren 5433 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü, 1937 yılında kurulan Zirai Kombinalar İdaresi ve 1938 yılında kurulan Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumunun birleştirilmesinden meydana gelmiştir.

Bunlardan Zirai Kombinalar İdaresi, 12 . 2 . 1937 tarih ve 3130 sayılı Kanunla kurulmuş olup, çiftçi ve köylünün tarım üretimine, makina ve ilaç temini suretiyle yardımcı olmaya başlamış, İkinci Cihan Harbinden sonra da Devlete ait işlenmemiş boş araziler üzerinde 14 adet Devlet Çiftliği vücuda getirerek zirai istihsalı artırmak ve memleketin ipe ihtiyaçlarını karşılamak vazifesini üzerine almıştır.

Faaliyetini 1949 yılı sonuna kadar devam ettiren bu müessese 1950 yılında Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne devredilmiştir.

Devlet Ziraat İşletmeleri Kurumu ise; Türkiye’de teknik ve modern ziraati yerleştirmek, hayvancılığı geliştirmek ve mahsullerini değerlendirmek, köylüye örnek olmak gayesi ile kurulan Gazi Orman Çiftliği ve yurdun diğer köşelerinde aynı gaye ile kurulmuş diğer çiftliklerin 1 . 1 . 1938 tarih ve 3308 sayılı Kanunla bir idareye bağlanması sonucu teşekkül etmiştir.

Bu müessese de 1949 yılı sonuna kadar çalışmış, 1949 yılından sonra Gazi Orman Çiftliği Atatürk Orman Çiftliği adıyla müstakil bir müessese hüviyetini almış, çiftliklerin bir kısmı tasfiye edilmiş ve diğerleri de 1 . 3 . 1950 tarihinde yürürlüğe giren 5433 sayılı Kanunla Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne intikal ettirilmiştir.

Zirai kalkınma yolunda daha şümüllü hamlelere girişmek ve organizasyonu tek elde toplama gayesi ile kurulan Genel Müdürlük; Merkez Teşkilâtı, bir merkez atelyesi ve 20 üretim çiftliğinden meydana gelmiştir.

5433 sayılı Kanuna göre, Umum Müdürlüğünün görevleri kısaca şöyle sıralanabilir.

- a), Yüksek vasıflı tohum, damızlık ve fidan temin ederek bunları üretim ve çiftçinin ihtiyaçlarını karşılama,
- b) Üretim ve yetiştirme konusunda Tarım Bakanlığınca belirtilecek esaslar dairesinde bu işleri başarabilecek kurum ve çiftçilerle işbirliği yapmak,
- c) Yüksek vasıflı tohum, damızlık ve fidanları bedeli karşılığında çiftçiye dağıtmak,
- d) Müesseselerde elde edilen mahsullerin kıymetlendirilmesi için gerekli ziraat sanatları ile uğraşmak,
- e) Yapacağı işlerde çevresindeki çiftliklere örneklik etmek,
- f) Öğretici mahiyette kurslar açmak ve gereken yayınları yapmak,
- g) Atelye ve tamirhanelerde, kendi işlerine engel almamak şartıyla çiftçilerin ziraat alet ve makinalarını bedeli karşılığında onarmak,
- h) Çalışmak konusuna giren işler için gerekli her türlü yapı ve tesisleri kurmak.

2. — Bütçenin hazırlanması ve bunlardan yapılan harcama :

A) Bütçenin hazırlanması :

Kuruluş Kanununun 4 ncu maddesi gereğince kadro ve bütçe tasarısı, iş programı ve plânı Genel Müdürlük Yönetim Komisyonunca hazırlanmakta ve birinci derece ita âmiri olan Tarım Bakanının onayından sonra yürürlüğe girmektedir.

B) Ödenek ve harcama :

Döner sermaye için bütçelerin çeşitli tertiplerinden 1963 ve 1964 yılları itibari ile verilen ödenek ve yapılan harcamalarla 1964 iş döneminde görülen artışlar aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Masrafın nev'i	Verilen ödenek		Yapılan sarfiyat		Masraf artışı
	1963	1964	1963	1964	
Personel masraf.	26 161 251	33 309 841	23 374 169	30 604 531	7 230 362
H. madde malzeme	47 299 129	54 570 369	35 833 657	40 070 892	4 237 235
Çeşitli giderler	1 897 397	2 510 136	1 065 465	2 304 307	1 238 842
G. sâfi yatırım	14 328 810	19 019 073	16 904 380	18 939 062	2 034 682
		Yekûn	77 177 671	91 918 792	14 741 121

1964 yılında yapılan sarfiyat 91 918 792 lira olup, 1963 yılına göre 14 741 121 lira masraf artışı vardır. Bu artış tabloda görüldüğü üzere personel masraflarında, hammadde ve malzeme alımları ile yatırımlardadır. Kurumun normal gelişmesi ve toplu sözleşmelerle işçilere tanınan ek haklar masraf artışının sebepleri olarak görülmüştür.

3. — *Kadro durumu* :

a) Memur kadroları :

Kanuni kadro	1963 yılı L. cetveli	Fiili kadro	1964 yılı L. cetveli	Fiili kadro
493	163	330	171	322

5433 sayılı Kuruluş Kanununa ekli 1 ve 2 sayılı cetvellerle 474 aded barem içi kadro verilmiş ve 107 sayılı Kanunla da 19 aded Sivil Savunma Uzmanı kadrosu ilâve edilerek kadro adedi 493 e yükseltilmiştir.

Katma bütçenin 1963 yılı ile kıyaslamalı barem içi kadro durumu yukardaki tabloda gösterilmiştir. 1963 yılına göre 8 aded fazlası ile 171 kadro (L) cetveline alınarak fiili kadro 322 ye düşmüştür.

b) (D) cetveli (Hizmetli kadroları)

1963 yılı Aded	1964 yılı Aded
256	256

1963 ve 1964 yılları bütçelerine bağlı (D) cetveli hizmetli kadrolarına ait kıyaslamalı tablo yukarıda gösterilmiş olup, 1963 yılına göre bir artış veya azalma görülmemektedir.

e) 1964 yılında alınan geçici hizmetliler kadroları 1964 yılı bütçesine bağlı (E) cetveline konulan tertiplerden Bakanlar Kurulu kararı ile 11 nei dereceden 14 aded geçici hizmetli kadrosunun alındığı görülmüştür.

d) Döner sermaye personel kadroları

1963 yılı		1964 yılı	
Geçici çeşitli hizmetliler	Sürekli işçi ve ustalar	Geçici çeşitli hizmetliler	Sürekli işçi ve ustalar
47	1 598	46	2 386

Döner sermayeye ait merkez ve işletmeler için 1963 ve 1964 yıllarına ait kıyaslamalı kadro durumu yukarıda tabloda gösterilmiştir. Geçici çeşitli hizmetlilerden merkeze ait 18 aded kadro katma bütçeye intikâl ettirildiğinden kullanılmamıştır. Kullanılan kadro 1963 yılına göre 19 aded noksan- dır. Sürekli işçi ve usta kadrolarında ise 1963 yılına göre 788 aded artış görülmektedir.

BİLANÇO

4. — *Aktifin incelenmesi* :

I - İştirakler.

	Taahhüt olunan	Ödenen	Kalan
Tiftik Yapağı A. Ş.	4 000 000	4 000 000	
Kauçuk Sanayii A. Ş.	1 200 000	600 000	6 000 000
Gima T. A. Ş.	200 000	200 000	
Güney - Doğu Sanayii ve Ticaret T. A. Ş.	3 092 500	792 415	2 300 085
Yekûn	8 492 500	5 592 415	2 900 085

Genel Müdürlüğün yukarıda isimleri görülen Anonim Şirketlere Bakanlar Kurulu kararları ile ödenmiş sermaye olarak 5 592 415 liralık iştiraki vardır.

5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü (Görev ve Kuruluş Kanununun konu ile ilgili olan ve Genel Müdürlüğün asıl görevlerine ait 2 nevi maddesinin (Üretim ve yetiştirme konusunda bu işleri başarabilecek kurum ve çiftçilerle işbirliği yapmak) tarzındaki (b) fıkrası hükmünden; aynı maddenin (a) fıkrasında sayılan ve yurt çiftliğinin yüksek vasıflı tohum, damızlık fidan, arıcılık ve kümes hayvancılığı ihtiyacını sağlamak amacıyla dayanan (Üretim ve yetiştirme) konularında Genel Müdürlüğe bu işlerin üstesinden gelebilecek özel veya tüzel kişilerle ortaklaşa faaliyette bulunmak imkânlarının tanındığı anlaşılmaktadır.

Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğüne iştirak edilen Anonim Ortaklıkların Genel Müdürlüğün kuruluş gayelerine uygunluk derecesi, bu ortaklıkların esas mukaveleleri incelenerek araştırılmıştır.

A) Güney - Doğu Sanayii ve Ticaret Anonim Şirketine ait esas mukavelenamenin, şirketin iştiğal konularına ilişkin 4 nevi maddesinde :

«a) Zeytin ve diğer yağlı tohumlardan ve hayvani yağlardan yemeklik ve sabunluk yağ istihsalı,

b) Meyve ve sebzelerle sularından ve diğer nebati ve hayvani mahsullerden her türlü imalât,

c) Sabun ve gliserin imalâtı,

d) Yukarıda zikredilen imalât esnasında hâsıl olan tali maddelerin kıymetlendirilmesi için her türlü imalât,

e) Fabrika mamulâtı için lüzumlu kutu ve ambalaj malzemesi imalâtı,

f) Bu fabrikalar mamulâtını yapabilmek için dış memleketlerden icabeden iptidai ve mamul maddelerin ithali,

g) Bu fabrikalar mamulâtının dış memleketlere ihraçı,

h) Bu fabrikalarda işlenen meyve ve sebzelerin tohum, fidan ve çubuklarının ve kimyevi gübre, ilâç, ziraat aletleri ve bakım malzemesinin yurt içinden ve yurt dışından temini ile satışı,

ı) Şirket bunlardan gayri her nevi ticari tesis ve işletmeyi kurmaya veya satılmaya veya malî, ticari, sınai teşebbüslere girmeye ve mevcut olanlarla ortaklık tesisine her nevi taahhüt işleri ifasına veya bu gibi teşebbüslere mütaallik hisse senetleri ve tahvilleri mubayaaya yetkilidir.

Şirket hükmî şahsiyeti, kanuna uygun olarak ve tesisin mevzuu olan muamelelerin yapılması için gayrimenkul mallara tasarruf edebileceği gibi bunları alır ve satar.»

Tarzındaki hükmü ile;

B) Gıma Türk Anonim Şirketine ait esas mukavelenamesinin iştiğal mevzuuna ilişkin 4 nevi maddesinin :

«Şirketin esas maksadı : Gıda ve diğer ihtiyaç maddelerini istihsal ve imal mahallerinden mubayaaya ve tedarik ederek bu maddelerin müstehlike müsait fiyatla satışını teminden ibarettir.

Bu maksadı tahakkuk ettirmek üzere :

a) Her nevi gıda ve ihtiyaç maddelerini toptan veya perakende olarak memleket içinden ve hariçten almak ve satmak,

b) İştiğal mevzuuna giren maddeleri değerlendirmek, miktar, cins ve çeşitlerini arttırmak ve bu maksatla memleketin lüzumlu yerlerinde her türlü tesisleri kurmak ve teşebbüslere girmek veya kurulmuş teşebbüs ve ortaklıklara iştirak etmek,

c) Alım, nakil, muhafaza, ambalaj ve satış için lüzumlu hâl, depo, mağaza, dükkân gibi sabit veya seyyar satış teşkilâtı kurmak veya mevcut mümasil teşekküllerle işbirliği yapmak,

d) Gıda ve ihtiyaç maddelerinin istihsal ve imalinden müstehlike intikaline kadar müstahsıllarına ve imalâtçılarına kredi ve teknik yardımlarda bulunmak ve gereken vasıta ve malzemenin teminine yardım etmek,

e) Mevzuuna dâhil maddelerin cins ve çeşitlerinin standart tiplere göre tasnif ve bu hususu teşvik ve himaye etmek ve bunları temiz, sıhhi ve emniyetli şekillerde satışa arz etmek,

f) Gaye ve maksadı ile alâkalı, bilûmun teçebbüslerine ve bu münasebetle gereken her türlü ticari, sımai ve malî muamele ve taahhütlere girişmek,

g) Sigorta şirketlerinden acentelik almak,

Şirketin başlıca iştigal mevzularını teşkil edecektir.

Şirket, esas maksadı ve muamelâtının tedviri zammında kanunu mahsusuna tevfikân envalı gayrimenkuleye tasarruf edebilir.

İşbu maddelerde zikredilen muamelelerden maada her hangi bir muamelenin ifası şirketin esas maksadına uygun görüldüğü takdirde bunun yapılabilmesi İdare Meclisinin teklifi üzerine Umumi Heyet tarafından karar ittihaz edilmesine ve alınacak kararın Türk Ticaret Kanununun ve bu esas mukavelenin ilgili hükümleri dâhilinde tekemmülüne bağlıdır.» tarzındaki hükmü karşısında;

Genel Müdürlük iştiraklerine dâhil her iki kurumun da, 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) ve (b) fıkralarında derpiş edilen yurt çiftçiliğine yararlı olacak nitelikteki (Üretim ve yetiştirme) konularıyla ilgili faaliyetlerde bulunmadıkları;

C) Türkiye Yapağı ve Tiftik Anonim Şirketinin ise, esas mukavelesinin 4 nci maddesinde yazılı olan :

«Şirketin kuruluş maksat ve gayesi hudutları içinde olmak üzere başlıca iştigal mevzuları şunlardır.

a) Koyun ve tiftik keçisi yetiştirmek,

b) İstihsal bölgelerinde merinos yapağı ile tiftik ve yerli yapağılarını kalitelerine göre tesbit edilecek fiyatlarla mübayaa etmek ve satmak,

c) Yetiştirme Çiftlikleri, satılma merkezleri, muhafaza depoları, lâboratuvarlar ve bunlarla ilgili tesisleri kurmak,

d) Hakiki ve hükmi şahıslarla mukaveleli yetiştiricilik yapmak,

e) Her yaşta damızlık ve kasaplık merinos ve yerli koyunu ve tiftik keçisi almak ve satmak,

f) Yetiştiricilere kredi ile hayvan yemi, ilâç ve malzeme temin etmek, lüzum görüldüğü takdirde merinos yetiştiricilerine ağıl inşası için inşaat malzemeleri sağlamak ve bu maksatlar için avans vermek,

g) Kooperatifler kurulmasını teşvik ve bunlara yardım etmek,

h) İştigal mevzuu ile ilgili damızlık koyun, yapağı ve çeşitli makina, alet, malzeme ve ilâç ve sair emtia ithal ve ihracatmak,

i) Yukarıda yazılı işleri ilgili olarak kurulmuş ve kurulacak şirket ve cemiyetlere iştirak etmek,

j) Yetiştiriciliğin teşviki için yapağı ve tiftik primleri, avans ve ikramiyeler vermek, her türlü sergiler ve müsabakalar tertibetmek,

k) Şirket konusu ile ilgili olarak gayrimenkuller alıp satmak ve bu gayrimenkulleri karşılık göstererek istikrazlarda bulunmak, ipotek ettirmek ve sair maksatlarla aynı haklarla takyidettirmek,

l) İştigal mevzuu ile ilgili sahalarda mümessilik, komüsyoneculuk ve acentalık yapmak, «tarzındaki hükmün (a), (e) ve (d) işaretli fıkralar uyarınca; koyun ve tiftik keçisi yetiştiriciliği ile de iştigal etmekte olduğu görülmüştür.

Buna karşı Genel Müdürlük temsilcileri :

I - Yurt çiftçilerinin bölgeler itibariyle değerlendirilemeyen tarımsal ürünlerini kıymetlendirmek ve pazarlamak ve onlara, bu sahalarda da öğreticilik yapmak amacıyla, 5433 sayılı Kanunun sözü edilen 2 nci maddesine uygun olarak Gima ve Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret Anonim şirketlerine iştirakte bulunulduğunu;

II - Bunlardan, 3 092 500 lira sermaye taahhüdü yapılan ve bu miktardan da şimdiye kadar 792 415,21 lirası ödenmiş olan Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketine ait iştirakin, 27 . 12 . 1966 günlü ve 6/7484 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına dayandığını;

III - Gima Türk Anonim Şirketine ise, 5433 sayılı Kanunun 4 neü maddesi uyarınca alınan, Tarım Bakanının onayını havı 8 . 6 . 1956 günlü ve 235 sayılı Genel Müdürlük Yönetim Komisyonunun kararına istinaden, tamamı ödenmiş 200 000 liralık hisse ile iştirak edildiğini;

IV - Mezkûr iki iştirakten, Gima Türk Anonim Şirketinin 1956, 1957 ve 1969 - 1962 yıllarında zarar ettiğini bu yıllar dışında kalan faaliyet dönemlerinde ise bilânçolarını kârla kapattığını; ancak Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin, iştirak edildiği tarihten bu yana zarar etmiş olması sebebiyle, idareye her hangi bir kâr payı ödiyemediğini;

V - 6 . 4 . 1956 günlü ve 141 sayılı Yönetim Komisyonu kararıyle, 1 200 000 lira kuruluş sermayesi taahhüdedilen ve 600 000 lirası ödenmiş bulunan Kauçuk Sanayi Türk Anonim Şirketine ait iştirak payından; bu kurumun bilâhara tasfiyeye tabi tutulmuş olması sonucunda, 348 055,62 lirasının nakden, 9 600 lirasının bono ve tahvil olarak, 638,63 lirasının ise mahsuben geri alındığını ve bakiye 600 000 — (348 055,62 + 9 600, — 638,63) 241 705,75 lirasının da, 1966 yılında zarar kaydedildiğini;

VI - 24 . 9 . 1955 günlü ve 4.5899 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına istinaden, tamamı ödenmiş 4 000 000 lira sermaye taahhüdü yapılarak iştirakte bulunan Türkiye Yapağı ve Tiftik Anonim Şirketinin, 1958 ve 1959 yıllarından sonra ilk defa 1968 yılı bilânço devresinde 2 793 380,03 lira sâfi kâr sağladığını;

İfade etmişler ve ayrıca iştirakte bulunan şirketlerin kâr ve zarar durumlarını gösteren tasdikli cetvelleri talep üzerine Sayıştaya tevdi etmişlerdir.

Bu cetvellerin incelenmesi sonucunda :

a) Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketinin 1958 den 1969 yılına kadar geçen 11 yıllık dönemde 377 815,24 lira zarar ettiği,

b) Gima Türk Anonim Şirketinin 1956 - 1968 yılları arasındaki 13 yıllık faaliyet devresinde 11 578 802,28 lira kâr sağladığı,

c) Türkiye Yapağı ve Tiftik Anonim Şirketinin ise, 1956 - 1968 yılları arasındaki zararının 14 472 185,41 liraya ulaştığı tesbit edilmiştir.

Bu durum karşısında Genel Müdürlükçe işbirliği yapılan bâzı kurumların, bilânçolarını zararlarla kapamaları, faaliyetleri kâr gayesine dönük olmıyan Devlet Üretim Çiftliklerinin amaç ve görevleri yönünden, tenkid veya temenniği mucip bir hal arz etmemekle beraber;

5433 sayılı Kanunun 2 neü maddesinin (a) ve (b) fıkralarında öngörülen yurt çiftçiliğine yarar sağlayacak nitelikteki (Yetiştirme ve üretim) konularıyla ilgili faaliyetlerde bulunmıyan Gima ve Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret Anonim şirketleriyle işbirliği yapılmış olması, kuruluş kanununun maksadına uygun düşmemektedir.

Hal böyle olunca;

I - Anasözleşmesinin yukarıda metni yazılı 4 neü maddesinin (a), (c) ve (d) işaretli fıkralarına göre, (Koyun ve tiftik keçisi yetiştiriciliği) ile de işigâl ettiği anlaşılan Türkiye Yapağı ve Tiftik Anonim Şirketine, Genel Müdürlükçe yapılmış olan 4 000 000 liralık iştirakin yerinde bulunduğü,

II - 5433 sayılı Kanunun, yukarıda anılan 2 neü maddesinin (a) ve (b) fıkralarına ilişkin (Üretim ve yetiştirme) konularında faaliyet göstermedikleri, kendi esas mukavelenamelerinin 4 neü maddelerindeki hükümlerle sabit olan Gima Türk Anonim Şirketi ile Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret Anonim Şirketine yapılan iştiraklerin ise, tasfiyelerinin gerekeceği,

III - Ayrıca, 1964 yılı konsolide bilânço aktifindeki (A) işaretli (Sermaye) kaleminde gösterilmiş bulunan söz konusu iştiraklerin; bundan böyle, mezkûr bilânçoda tamamen müstakil bir hesap halinde gösterilmesinin, muhasebe tekniğine daha uygun düşeceği,

Kanısına varılmıştır.

II - Sabit kıymetler :

a) Gayrimenkuller :

	1963	1964	Fark (artışı)
	Lira	Lira	Lira
1. Arazi	7 262 454	7 372 472	110 018
2. Arazi ıslahı	6 225 156	6 396 704	171 548
3. Nebat sermayesi	6 399 477	6 737 329	337 852
4. Binalar	30 636 282	33 369 009	2 732 727
5. Yollar, köprüler, rampalar	4 838 399	5 961 755	1 123 356
6. Tesisat ve tertibat	11 836 330	14 586 774	2 750 444
7. Yapılmakta olan bina ve tesisler	11 908 944	16 591 736	4 682 792
Yekûn	79 107 042	91 015 779	11 908 737

1964 yılında 91 015 779 lira olan gayrimenkuller toplamı tabloda görüldüğü üzere 1963 yılına nazaran 11 908 737 lira artış göstermektedir.

91 015 778,82 lira olan gayrimenkul toplamından azalan bakiyeler usulü ile 20 879 049,57 lira amortisman bedeli düşülmüş ve aktifte 70 136 729 lira gayrimenkul gösterilmiştir. 5433 sayılı Kanununun 11 nei maddesinde, (döner sermayenin ödenmiş miktarının % 35 inden fazlası gayrimenkule yatırılmaz) hükmü bulunmaktadır.

Mevcut gayrimenkul miktarı ise kanunla tahsis edilen 120 000 000 liralık sermayenin % 75,8 ini ve halen mevcudolan 205 293 551,60 liralık sermayenin de % 44,3 ünü bulmaktadır.

Bu hususta Genel Müdürlük temsilcileri tarafından yapılan açıklamada :

A) 5433 sayılı Kanunun, 11 nei maddesindeki (Gayrimenkuller) meyanında sayılmıyan 7 372 472 lira değerli (Arazi) nin, 91 015 779 liralık gayrimenkul toplamına sehven ithal edildiği;

B) Yukardaki hüküm muvacesinde, bu arazi üzerindeki (Arazi ıslahı), (Nebat sermayesi), (Yollar), (Köprüler) ve (Rampalar) ile (Tesisat ve tertibat) gibi değerlerin de, müstakillen birer gayrimenkul veya onun mütemmim eüzleri gibi kabulünün caiz olmadığı ve esasen bunların, toprak verimini artırmak, ve tarımsal faaliyetleri düzenlemek için yapılan ve arazi değerine eklenen birtakım masraflardan ibaret bulunduğu;

C) Kaldı ki, 1964 yılı konsolide bilânçosunda 5 961 755 liralık kıymet itibariyle gösterilen mevcut yol şebekesi ile bahis mevzuu yol güzergâhlarındaki çeşitli köprü ve rampaların, aneak 1 972 894,14 liralık kısmının çiftlik arazileri dâhilinde bulunduğu; bakiye 3 988 860,86 liralık kısmının ise, civar köy ve kasabalarla bağlantı kurulmak üzere mezkûr çiftliklere inşa edilen harici yol, köprü ve rampalara taallük ettiği;

D) Konsolide bilânçoda kayıtlı olan 16 591 736 lira tutarındaki (Yapılmakta olan bina ve tesisler) e ait işlerden, sadece 5 544 874,68 liralık kısmın binalara; artan 11 046 861,12 liralık kısmın da arazi ıslahı, nebat sermayesi, yollar, köprüler ve rampalarla sair tesisat ve tertibata ilişkin bulunduğu;

e) Hal böyle olunca, konsolide bilânço aktifindeki «Sabit kıymetler» bölümünün «Gayrimenkuller» grubunda yer alan ve birer masraf unsuru olmaları sebebiyle de, karşılıklarının bilânçoda gösterilmesi zorunluğu doğan söz konusu kıymetlerden (Bina) dışında kalanlarının; 5433 sayılı Kanununun 11 nei maddesinin sekizinci fıkrası ile sınırlandırılmış bulunan, ödenmiş sermayenin % 35 i nisbetindeki miktar içinde mütalâa edilmemesinin gerektiği,

F) Netice olarak; 1964 yılı konsolide bilânço aktifinin (Sabit kıymetler) bölümünün (Gayrimenkuller) grubunda kayıtlı bulunan;

a) Arazinin,

b) Arazi ıslahının,

- c) Nebat sermayesinin,
- d) Yollar, köprüler ve rampaların,
- e) Tesisat ve tertibatın,
- f) Yapılmakta olan bina ve tesislerden binalar haricinde kalanlarının,

Dikkate alınmaması suretiyle yapılacak hesaplama göre; 5433 sayılı Kanununun 11 neî maddesinde sayılan gayrimenkullerden 33 369 009 lira kıymetindeki yapılmış, (Binalar) bedeli ile, yapılmakta olan bina ve tesisler meyânındaki 5 544 874,68 liralık binalar bedeli toplamının, aynı hükümde belirtilen 120 000 000 liralık (Ödenmiş sermaye) nin % 33 ünü geçmediğini görüleceği;

G) Esasen, 5433 sayılı Kanununun 11 neî maddesiyle gayrimenkul yatırımları için öngörülmiş bulunan âzami % 35 nisbeti içinde kalabilmenin süratle artan bugünkü yatırım hacmine kıyasen ilerde mümkün olmayacağı düşünülerek, 1968 yılı sonunda 300 000 000 liraya, yükselen döner sermayenin; 120 000 000 liralık kanuni haddeden, 1 000 000 000 liraya çıkarılması yolunda bir kanun teklifinin yapıldığı ve bu teklifin halen Millet Meclisinin İhtisas Komisyonlarında bulunduğu; ifade edilmiş ise de;

A) Arazi :

5433 sayılı Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü Görev ve Kuruluş Kanununun konuya ilişkin 11 neî maddesinde aynen :

(Birinci ve ikinci maddelerde yazılı işlerden tohum ve hayvan üretmek, fidan yetiştirmek maksadıyla işletmeler kurmaya;

İşletmelerin ilk tesis giderleriyle (İdare binaları, memur meskenleri ve işletmeler dışındaki dağıtma tesisleri hariç) işletme ile ilgili tesis, ambar, hangar, ağıl, ahır, atelye, imalâthane ve benzeri inşaata;

Mevcut işletmeler ile bundan sonra kurulacakların işletilmesiyle ilgili her türlü giderlerle her nevi iptidai madde, tohum, hayvan, fidan, menkul eşya, makina, malzeme, nakil vasıtaları ve yedek malzemeyi satınalma, kiralama, nakliye, sigorta ve benzeri giderlere;

Temizleme, ilâçlama, ambalaj ve dağıtım merkezlerine yollama giderlerine;

Amortisman bedellerine ve işletmeden mütevellit tamir giderlerine;

Uzman, işçi ve geçici hizmetli ücretlerine ve 24 neî maddeye göre verilecek fazla çalışma ücretlerine;

Harcanmak üzere Genel Müdürlük emrine 120 milyon lira döner sermaye verilmiştir.

Döner sermayenin ödenmiş miktarının yüzde otuzbeşinden fazlası gayrimenkule yatırılmaz.

On bin liradan fazla kıymette gayrimenkule para yatırılması, (Bakanın tasvibi ile yapılır.) denilmek suretiyle;

Kanununun 1 neî ve 2 neî maddelerinde yazılı işlerden, tohum ve hayvan üretmek ve fidan yetiştirmek maksadıyla kurulması öngörülen işletmelerin; idare binaları, memur meskenleri ve çiftlik sahalarına dâhil olmayan dağıtma tesisleri dışındaki ilk tesis ve işletme giderlerine harcанmak üzere, Genel Müdürlük emrine 120 000 000 lira döner sermaye verildiği ve söz konusu işletmeler ihtiyacı için sağlanacak gayrimenkullere yatırılması iktiza eden paranın da, bu sermayenin ödenmiş miktarının % 35 ini geçemeyeceği açıklanmıştır.

Diğer taraftan, aynı kanununun 20 neî maddesinin (İşletmeler, Devletin hüküm ve tasarrufu veya özel mülkiyeti altında bulunan arazi üzerinde kurulur. Bu arazi ve arsa, gerekli diğer gayrimenkuller 2 . 6 . 1934 tarihli ve 2490 sayılı Kanununun 66 neî maddesi uyarınca bedel taksiri suretiyle ve bedelleri döner sermayeye sayılmak üzere Genel Müdürlüğe verilir.) tarzındaki ikinci fıkrasıyla de; arazi ve arsa dâhil olmak üzere gayrimenkul mevzuuna giren bileümle kıymetlerin, mezkûr 11 neî madde ile tesbit olunan 120 000 000 lira tutarındaki döner sermayeye sayıldığı derpiş edilmiş bulunmaktadır.

Hal böyle oluncu, konsolide bilânecoda kayıtlı bulunan 7 372 472 lira değerindeki (Arazi bedeli) nin; 5433 sayılı Kanununun 11 neî maddesinde tadadedilmemiş olmakla beraber, aynı kanununun bahse konu 20 neî maddesi uyarınca, gayrimenkuller meyânına alınmasının ve bunlar için

harcanan paralarla, bedelleri döner sermayeye sayılan kıymetlerin de; mezkûr 11 nci maddeyle sınırlandırılan 120 000 000 liralık ödenmiş sermayenin % 35 i içinde düşünülmesi gerekmektedir.

B) Türk Medeni Kanununun konu ile ilgili bulunan 619 ve 641 nci maddeleri hükümleri muvacehesinde, 1964 yılı konsolide bilânçosunun aktifinde kayıtlı olan kıymetlerin : 6 396 704 lira tutarındaki (Arazi ıslahı) nın, 6 737 329 liralık (Nebat sermayesi) nin, Medeni Kanunumuzun 641 nci maddesi hükmünün kapsamı dışında kalan ve çiftliklerin, sahiboldukları tarımsal arazi sınırları içinde bulunan özel (Yollar) ile konsolide bilânçoda «Sabit kıymetler hesabında» gösterilen çiftlik sahaları dışındaki civar köy ve kasaba sakinlerinin de faydalandıkları umuma açık haricî irtibat (Yolları) nın, kıymetli 5 961 755 liraya balığ olan (Köprüler) ile (Rampalar) m, 14 586 774 lira değerindeki (Tesisat ve tertibat) m, gayrimenkulün mütemmim eüzü veya onun değerini artıracak nitelikteki yatırım masrafları mahiyetinde olmaları sebebiyle 91 015 779 liralık (Gayrimenkul) toplamı içinde düşünülmesi lâzungeleceği sonucuna varılmıştır.

C) Binalar :

İstihsale ilişkin yapılarla idari ve sosyal hizmetlere ait yapılardan teşekkül eden 33 369 009 lira kıymetindeki (Binalar) ödenmiş sermayenin % 35 i içinde bulunmaktadır.

D) Kurulmakta ve yapılmakta olan bina ve tesisler :

1964 yılı konsolide bilânçosuna göre ;

I - 2 340 697,72 liralık kısmını (Arazi ıslahı) nın,

II - 1 338 304,99 liralık kısmını (Nebat sermayesi) nin,

III - 5 544 874,68 liralık kısmını (Binalar) m,

IV - 1 730 247,20 liralık kısmını (Yollar, köprüler ve rampalar) m,

V - 5 637 611,21 liralık kısmını (Sair tesisat ve tertibat) m teşkil ettiği ceman 16 591 735,80 lira kıymetindeki (Kurulmakta ve yapılmakta olan binalar ve tesisleri) in de (B) işaretli fıkrada açıklanan sebeplere binaen, 91 015 779 liralık gayrimenkul toplamı dâhilinde mütalâası gerekmektedir.

VI - Netice itibariyle, 1964 yılı konsolide bilânçosuuda, kıymet toplamının 91 015 779 liraya ulaştığı görülen gayrimenkuller, 120 000 000 lira tutarındaki ödenmiş sermayenin % 35 ini aşarak % 75 i oranına yükselmiş bulunduğundan, bu durum, 5433 sayılı Kanunun 11 nci maddesinin (Döner sermayenin ödenmiş miktarının yüzde otuzbeşinden fazlası gayrimenkullere yatırılmaz.) tarzındaki sekizinci fıkrası hükmüne uygun düşmemektedir.

İdare temsilcilerinin ifade ettiği veçhile sermayenin bir milyara iblâğı hakkındaki tasarı kanunlaştığı takdirde, mevcut duruma kanuni veçhe verilmiş olacaktır.

b) Menkuller :

	1963	1964	Fark (Artış)
	Lira	Lira	Lira
Menkuller toplamı :	61 400 485	69 357 635	7 957 150

1964 yılı menkul kıymetler toplamı 69 357 634,94 lira olup, 1963 yılına göre 7 957 150 liralık bir artış göstermektedir. Artış işletme ihtiyaçları için alınan alet, vasıta ve çeşitli makinalardan ileri gelmektedir.

Azalan bakıyeler usulüne göre 45 810 794 lira amortisman bedeli düşülerek bilânçonun aktifinde 23 546 840,79 liralık menkul kıymet gösterilmiştir.

c) Canlı demirbaşlar :

	1963	1964	Fark (Artış)
	Lira	Lira	Lira
	7 021 065	8 676 956	1 655 891

1964 yılı sonunda canlı demirbaşların toplam değeri 8 676 955,50 lira olup, 1963 yılına göre 1 655 891 liralık artış göstermektedir. Artış, sığır ve koyun mubayaası ile istihalden damızlığa elverişli olanların demirbaşlara ayrılmasından meydana gelmiştir.

Canlı demirbaşlar için 1 201 940,47 liralık amortisman düşülmüş ve aktifte 7 475 015,03 lira gösterilmiştir.

Gayrimenkul, menkul ve canlı demirbaşlardan ibaret olan sabit kıymetler genel toplamı 169 050 369,42 lira olup, bundan azalan bakıyeler usulüne göre 67 891 784,19 lira amortisman düşülmüş ve bilânçonun aktifinde 101 158 585,23 lira sabit kıymet gösterilmiştir.

III - Mütedavil kıymetler :

	1963 Lira	1964 Lira	Fark Lira
a) Canlı stoklar	454 524	529 796	75 272
b) Hammadde ve malzeme ambarı	36 603 895	43 072 468	6 468 573
c) Mahsuller ve mamuller ambarı	22 751 672	23 032 588	280 916
d) Kasa ve bankalar	51 583 952	37 924 902	13 659 050
e) Borçlular	19 404 446	45 454 079	26 049 633
f) Hazırlık ve ekimler	33 062 048	38 817 654	5 755 606
Yekûn :	163 860 537	188 831 847	24 970 950

1964 yılı sonunda mütedavil kıymetler toplamı 188 831 847 lira olup, 1963 yılına göre 24 970 950 liralık artış göstermektedir.

Canlı stoklardan kasaplık sığırlarda 380, kümes hayvanlarındaki 462 aded azalışa karşılık koyunlarda 4226 baş artışın olduğu;

Hammadde ve malzeme ambarında; yemeklik ve yemlik boş kablar ve ambalâj malzemesi, hammadde ambarı ve sabit kıymetler ambarındaki düşüişlere karşılık tohumluk, akaryakıt, yedek parça, yakacaklar, ilâçlar ve kimyevi maddeler, inşaat malzemesi, kırtasiye ve basılı kâğıt, muhtelif malzeme, transit ve emanet ambarı ile yoldaki mallardaki artışların satınalmalardan, hurdalarla satışa arz edilecek yedeklerdeki farkların ise hesap nakillerinden ileri geldiği,

Mahsuller ve mamuller ambarında; toprak mahsulleri hayvan mahsulleri, sınai mamuller, tâli ve diğer mahsullerdeki azalışa karşılık ziraat sanatları ile tohumluklarda artış olduğu, anlaşılmıştır.

Borçlular hesabında ise tohumluk tevziinden alacakların arttığı, buna karşılık borçlu müşteri ve bayiler, eşhas zimmemi, takipteki alacaklar ve çürük alacaklarda belirli şekilde bir azalmanın bulunduğu görülmüştür.

Hazırlık ve ekimlerde; 1963 yılına göre 32 410 dekar bir artış gösteren çeşitli ekim sahasından arpadaki 6 541 dekar azalışa karşılık buğdayda 40 261 dekar fazlalık görülmüş ve geçen yıla göre buğdayın dekar maliyetinde 4.63, arpanın dekar maliyetinde 5,40 lira arasında bir artış tesbit edilmiştir. Artışların toplu sözleşme uyarınca işçi ücretlerine yapılan zamlardan, gübrelî ekim sahasının artmış bulunmasından, akaryakıt ve mücadele ilâçlarındaki fiyat farklarından ileri geldiği anlaşılmıştır.

IV - Sair aktifler :

	1963 Lira	1964 Lira	Fark Lira
Katma bütçe ile ilgili olanlar	16 720 840	17 933 790	1 212 950
Döner sermaye ile ilgili olanlar	950 218	440 122	510 096
Toplam :	17 671 058	18 373 912	702 854

1963 yılına göre 702 854 lira fazlası ile 18 373 912 liraya ulaşan sair aktiflerin durumu yukarıda gösterilmiştir.

C işaretli olup, katma bütçe ile ilgili mutavassıt hesaplardan : Katma bütçe içinde merkezce ve işletmelere yapılan giderler katma bütçeden işletmelere ayrılan ödenekler ve avanslar, katma bütçe hizmetlerinden doğma eşhas borçları ve katma bütçeden yapılmakta olan binalar hesaplarına ilişkin genel toplam 17 933 790 lira olup, 1963 yılına göre 1 212 950 lira fazladır.

Döner sermayeye ilişkin diğer muvakkat, mutavassıt ve tasfiye edilecek hesaplar genel toplamı ise 440 122,04 lira olup, 1963 yılına göre 510 096 liralık azalış göstermektedir.

Bu hesaplar gelecek yıl hesapları ile ilgili bulduklarından ertesi yıl tasfiye edilmektedir.

V - Nâzım hesaplar :

Alınan teminat mektupları, tahviller ve ipotek senetlerinin, onarım ve revizyon için merkez atelyesine ve yardım için çiftliklere gönderilen makinaların, katma bütçe demirbaşları ile çiftliklere yollanan mısır bedellerinin kayıtlı bulunduğu nâzım hesaplar genel toplamının 1964 yılı sonunda 29 164 989,17 liraya ulaştığı görülmüştür.

5. Pasifin incelenmesi :

I - Sermaye hesabı :

1 . 3 . 1950 tarih ve 5433 sayılı Kanunla kurulmuş bulunan Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü döner sermaye hesabına Zirai Kombinalar ve Devlet Zirai İşletmeleri Kurumundan 87 178 719,70 lira sermaye devredilmiş, bundan katma bütçeye ait demirbaşlar ve Atatürk Orman Çiftliği varlıkları düşüldükten sonra kalan 76 145 731,24 liraya Hazineden devreden muhtelif varlıklar ve mütaakıp yılların kârlarının % 75 inin ilâvesi ile 1964 yılında sermaye miktarı 205 293 551,60 liraya baliğ olmuştur.

5433 sayılı Kanununun 11 nci maddesi ile Genel Müdürlüğe 120 000 000 lira döner sermaye tahsis edilmesine rağmen, Kuruluş Kanununun 12 nci maddesi gereğince Hazineden devralınan bâzı varlıklarla elde edilen kârlardan katma bütçe hissesi ile % 25 yedek sermaye hissesi çıktıktan sonra kalan kısmının ilâvesi sonucunda 1964 yılında sermaye tutarı 205 293 551,60 liraya yükselmiş ve binnetice tahsis edilmiş sermaye miktarı 85 293 551,60 lira aşmıştır.

II - İhtiyatlar :

Kuruluş Kanununun 17 nci maddesi yıllık sâfi gelirden katma bütçenin giderlerini karşılayacak kısım ayrıldıktan sonra artanının % 25 inin yedek sermayeye ayrılacağını öngörmektedir.

1964 yılında ihtiyatlara ayrılan miktar 46 001 863,13 liraya yükselmiş olup, bunun 4 000 000 lirası Türkiye Tiftik ve Yapığı Anonim Şirketine yapılan iştirak için ihtiyat olarak ayrılmıştır.

İhtiyat sermayenin kullanılmaksızın bloke edilmesini önlemek için Kuruluş Kanununun 17 nci maddesinin 2 nci fıkrasında : (16 nci maddenin ikinci fıkrasında yazılı hal haric olmak üzere yedek sermayeden ne gibi hallerde harcama yapılacağı Maliye ve Tarım bakanlıklarının teklifi üzerine Bakanlar Kururlu kararı ile belirtilir.) hükmü bulunmaktadır.

Bu hükme dayanılarak Bakanlar Kurulunun 5 . 7 . 1954 gün ve 4/3262 sayılı Kararı uyarınca haralarla merinos yetiştirme çiftliği emrine 4 000 000 lira tahsis edilerek 1 000 000 lirası 1954 yılında 3 000 000 lirası da 1955 yılında ödenmiştir.

Yine Bakanlar Kurulunun 24 . 9 . 1955 gün ve 4/5899 sayılı Kararı uyarınca Türkiye Tiftik ve Yapığı Anonim Şirketi emrine 4 000 000 lira tahsis edilerek tamamı ödenmiştir.

Bu hususta yapılan inceleme sonucunda :

a) 867 sayılı Kanuna tabi Haralar ve Merinos Yetiştirme Çiftliğine yardım amacıyla alınan Bakanlar Kurulunun 5 . 7 . 1954 günlü ve 4/3262 sayılı Kararnamesinde aynen :

(Elit damızlık yetiştirme ve bunların halk emrine tahsisi hususunda işbirliği yapmak üzere 867 sayılı Kanuna tabi olarak kurulmuş bulunan mütaahhit haralarla merinos yetiştirme çiftliğine,

Devlet Üretim Çiftlikleri döner sermayesinden 4 000 000 liranın tahsisi Ziraat Vekâletinin 31 . 3 . 1954 tarihli ve D. 319/164 sayılı yazısı ve Maliye Vekâletinin 30 . 6 . 1954 tarihli ve 111133/3 - 8204 sayılı muvafık mütalâası üzerine 5433 sayılı Kanunun 17 nci maddesine göre İera Vekilleri Heyetince 5 . 7 . 1954 tarihinde kararlaştırılmıştır.)

Denildiği ve buna göre de bahis mevzuu 4 000 000 liranın, Devlet Üretim Çiftlikleri (Döner sermaye) sinden yardım olarak değil; 867 sayılı Kanuna tabi ve Tarım Bakanlığına bağlı haralar ve merinos yetiştirme çiftliği ile hayvancılık konusunda işbirliği yapılmak üzere bu kurumlara tahsis edildiği anlaşılmış bulunmaktadır.

Bu durum karşısında; Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün, sözü edilen kararname hükmüne istinaden işbirliği yapılmak kaydıyla (Anasermaye) den ödenmesi öngörülmüş bulunan bahse konu meblâğı bir yardım olarak nitelenmesi; hem yukarıda metni yazılı Bakanlar Kurulu kararına ve hem de, yardıma mütaallik her hangi bir hüküm ihtiva etmeyen 5433 sayılı Kanuna uygun görülmemiştir.

Hal böyle olunca; 5433 sayılı Kanunun, Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün görevlerine ilişkin 2 nci maddesinin (Üretim ve yetiştirme konusunda Tarım Bakanlığınca belirtilecek esaslar dairesinde bu işleri başarabilecek kurum ve çiftçilerle işbirliği yapmak;) tarzındaki hükmüne uygun olarak alınan 5 . 7 . 1954 günlü ve 4/3262 sayılı Kararnamenin yanlış tatbik edilmesi sonucunda :

Bahse konu 4 000 000 liranın Veteriner İşleri Genel Müdürlüğü emrine verilmesini mütaakip haralar ve merinos yetiştirme çiftliği ile işbirliği yapılmaması ve hesaplardan çıkarılan bu miktar sermaye karşılığının ise, şimdiye kadar konsolide bilânçolarda ayrı bir hesapta gösterilmemesi mevzuata aykırı bulunmuştur.

Bu bakımdan 867 sayılı Kanuna tabi ve Tarım Bakanlığına bağlı mezkûr kurumlara ödenen 4 000 000 liranın, Devlet Üretim Çiftlikleri Genel Müdürlüğü döner sermayesine iade edilmek üzere, nemasiyle birlikte geri alınması gerekli görülmüştür.

b) 24 . 9 . 1965 gün ve 4/5899 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca; Türkiye Tiftik ve Yapığı Anonim Ortaklığına katılma payı olarak (Yedek sermaye) den 4 000 000 lira ödemede bulunulması, gerek 5433 sayılı Kanunun yukarıda bahsi geçen 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına ve gerekse 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 466 nci maddesinin üçüncü fıkrasında harcama yerleri gösterilmiş olan (Kanuni yedek akçe) teriminin genel anlam ve amacına uygun görülmemiştir.

Şöyle ki;

Yukarıda anılan 5433 sayılı Kanunun 17 nci maddesinin mezkûr ikinci fıkrasında, 16 nci maddedeki hal haric olmak üzere yedek sermayenin hangi hallerde kullanılacağına Maliye ve Tarım bakanlıklarınca yapılacak müşterek teklif üzerine Bakanlar Kurulu Kararıyla tesbit edileceği öngörülmektedir.

Oysa iştirakler, şeklen harcama gibi görünse bile mahiyeti itibariyle birer sermaye yatırımıdır. Bu sebeple de, söz konusu katılma paylarının; 6762 sayılı Türk Ticaret Kanununun 466 nci maddesinin üçüncü fıkrasındaki genel kurula kıyasen, (Münhasıran ziyanların kapatılmasına yahut işlerin iyi gitmediği zamanlarda işletmeyi idameye, işsizliğin önüne geçmeye veya neticelerini hafifletmeye elverişli tedbirler alınması için sarfi) mümkün olabilen (Yedek sermaye) yerine, (Anasermaye) den karşılanmasının daha uygun olacağı sonucuna varılmıştır.

Yukarıdaki görüşe aynen katılan Genel Müdürlük temsilcileri tarafından da;

Şimdiye kadar, kararname hükümlerine uyularak (Yedek sermaye) den tediye edilen iştirak hisselerinin bundan böyle, (Döner sermaye) den ödeneceği ifade edilmiş olmakla;

5433 sayılı Kanunun bahse konu 17 nci maddesinin ikinci fıkrasına aykırılık arz eden mevcut durumun düzeltilmesi gerekli görülmüştür.

III - Karşılıklar :

1963 Lira	1964 Lira	Fark Lira
1 813 829	1 525 481	288 348

Ambar ve demirbaş noksanları, çürük alacaklar, dâvalı hesaplar ve benzerleri için 1964 yılında 1 525 481,09 lira karşılık ayrılmış olup, 1963 yılına göre 288 348 liralık bir azalış göstermektedir.

Bu azalış, ambar, demirbaş, çürük alacaklar ve dâvalı alacaklar hesaplarının tasfiyesinden ileri gelmiştir.

IV - Alacaklılar :

İşletme borçları 1964 yılında 8 106 432,48 lira olup, emanete alınan aylık ve ücretler, iera tev-kifatı, kefalet aidatı, vergi, tasarruf bonusu ve resimlerden ibarettir.

Bilânço raporundaki açıklamalardan bazı borçların tümünün, bazı borçların bir kısmının 1965 yılında ödenerek tasfiye edildiği anlaşılmıştır.

V - Mutavassıt ve muvakkat hesaplar :

	1963 Lira	1964 Lira	Fark Lira
Katma bütçe ile ilgili olanlar	14 820 026	16 579 248	1 759 222
Döner sermaye ile ilgili olanlar	559 777	437 372	122 405
Toplam :	15 379 803	17 016 620	1 636 817

1963 yılına göre 1 636 817 liralık artış ile 17 016 620 liraya ulaşan sair pasiflerin durumu yukarıda gösterilmiştir. C işaretli olup, katma bütçe ile ilgili mutavassıt ve muvakkat hesaplardan; imal ve istihisallere eklenen katma bütçe hissesi, katma bütçeden işletmelere ayrılan ödenekler karşılığı, katma bütçe hizmetlerinden doğan eşhas borçları karşılığı, katma bütçe lojman kiralaları ve çeşitli gelirleri ile katma bütçe demirbaşları amortisman karşılığı genel toplamı 16 579 248 lira olup, 1963 yılına göre 1 759 222 lira fazladır.

Döner sermayeye ilişkin diğer muvakkat, mutavassat ve tasfiye edilecek hesaplar genel toplamı ise 437 372 lira olup, 1963 yılına göre 127 405 liralık bir azalış göstermektedir.

Bu hesaplar gelecek yıl hesapları ile ilgili bulduklarından ertesini yıl tasfiye edilmektedir.

VI - Kâr ve zarar hesabı :

1964 yılı bilânço devresi 36 012 453,73 lira kârla kapatılmıştır. 1963 yılı ile mukayese edildiğinde 16 555 526 lira kâr azalışı vardır.

İşletme faaliyetlerine göre kâr ve zarar durumu şöyledir :

a) Toprak mahsulleri satışları :

Toprak mahsullerinden buğday, çavdar, mısır, pamuk, ayçiçeği ve meyvacılık şubeleri satışlarından 30 009 811,70 lira kâr edilmiş, diğer mahsul satışlarından ise 3 885 159,90 lira zarar edilmiştir.

Zarar eden mahsul satışları için, 1964 yılı Kışının uzun ve şiddetli geçmesi dolayısı ile istenilen randıman alınamamış olması, dekâr ve kilo maliyetlerinin yüksek bulunması sebeblenerek gösterilmiştir.

b) Hayvan mahsulleri satışları :

Toplu sözleşme gereğince işçi yevmiyelerine yapılan zam ve ilâve tediyeyle hayvan mevcudunun fazlaşması, yem miktarı ve fiyatlarının artmış olması sebebiyle hayvancılık şubesi satışları 3 885 159,90 lira zarar etmiştir.

a) Köylü ve çiftçiye tohumluk satışları :

Yulaf tohumluğu satışından 1 107,47 lira zarar edilmiş, buna mukabil diğer tohumluk satışlarından 12 413 944,96 lira kâr elde edilmiştir.

d) Diğer satışlar :

Makina ve demirbaş satışlarından 596 610,38 lira, hammadde ve malzeme satışlarından 854 973,29 lira kâr, çuval satışlarından ise 75 287,31 lira zarar edilmiştir.

Alınan faiz ve komisyonlar :

e) 61,20 liralık komisyon ödenmiş, buna karşılık komisyon ve faizlerden 929 569,39 lira alınmıştır.

Kâr ve zarar hesabının borç kısmı 10 747 035,40 lira zarar, alacak kısmı ise 46 759 489,13 lira kâr göstermekte olup, bilânço devresi 36 012 453,73 lira kâr ile kapatılmıştır.

Söz konusu kâr ve zararın işletmelere göre durumu aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

İşletmenin adı	Zarar		Kâr	
	Lira	K.	Lira	K.
1. Acipayam Devlet Üretim Çift.	82 643	65		
2. Alparslan Devlet Üretim Çift.	1 663 124	75		
3. Altınova Devlet Üretim Çift.			8 982 994	65
4. Balâ Devlet Üretim Çift.			12 640	19
5. Ceylânpınar Devlet Üretim Çift.			20 431 680	58
6. Çiçekdağı Devlet Üretim Çift.	508 150	21		
7. Dalaman Devlet Üretim Çift.			293 061	99
8. Gelemen Devlet Üretim Çift.	492 349	65		
9. Gökhüyük Devlet Üretim Çift.			406 275	25
10. Gözlü Devlet Üretim Çift.			3 052 282	91
11. Hatay Devlet Üretim Çift.			150 233	83
12. Iğdır Devlet Üretim Çift.	1 422 718	11		
13. Koçtaş Devlet Üretim Çift.	243 469	58		
14. Konuklar Devlet Üretim Çift.	366 991	45		
15. Malya Devlet Üretim Çift.			2 430 233	09
16. Polatlı Devlet Üretim Çift.			3 659 066	58
17. Turungiller İşlet.			636 273	03
18. Türkgeldi Devlet Üretim Çift.	462 893	93		
19. Ulaş Devlet Üretim Çift.			26 093	52
20. Yalova Devlet Üretim Çift.	363 042	44		
21. Merkez Atelyesi			525 697	88
22. Merkez			1 011 304	27
Toplam	5 605 384	04	41 617 837	77
Sâfi kâr	36 012 453	73		
Toplam	41 617 837	77	41 617 837	77

Genel Müdürlük kamu hizmeti gören bir kuruluş olduğundan sırf kâr amacı ile hareket etmemektedir. Bundan başka tohumlukları sertifika derecesine göre Millî Tohumluk Komitesince tesbit edilen fiyatlar üzerinden çiftçilere; yemeklik hububat Toprak Mahsulleri Ofisi alım fiyatı üzerinden ofise satılmakta, ayrıca damızlık fidanlar da maliyetinin altında Tarım Bakanlığınca tesbit edilen fiyatlara göre isteklere verilmektedir.

Yukardaki tablonun bu hususlar göz önüne alınarak incelenmesi sonunda; arazisinin gayrimüsaait ve kuruluş halinde olduğu anlaşılın bâzı işletmelerin zararlarının ve buna karşılık diğcr işletmelere elde edilen kârların normal sayılması gerektiği kanısına varılmıştır.

VII - Nâzım hesaplar :

Bilânçonun aktifi incelenirken belirtildiği üzere nâzım hesapların 1964 yılı sonunda genel toplamının 29 164 989,17 lira olduğu görülmüştür.

6. -- Yatırımlar :

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1964 yılı yatırımları için konulan ödenek; 31 032 000 lirası döner sermayeden 1 020 000 lirası katma bütçeden olmak üzere 32 052 000 liradır. Bu yatırımlar 21 işletmede 75 i döner sermayeden 5 i katma bütçeden olmak üzere 80 anaproje üzerinden yapılmıştır.

Durum aşağıdaki tabloda açıklanmıştır.

Çeşidi	Proje sayısı	Kalan ödenek	Ödenen para	Harcama % si
A) D. Sermaye yatırımları :				
1. Arazi is. ve sulama	14	5 444 500	4 180 900	76,78
2. Çayır, mer'a ve yem bitkileri	12	883 500	594 500	67,29
3. Bağ, bahçe tesisi ve ağaçlandırma	14	411 500	399 600	97,11
4. Ziraî bina inşaatı ve tesisatı	30	6 351 500	5 789 000	91,14
5. Ziraat alet ve makinaları (Traktör, biçer - dö- ver, santrifuj, motopomp, jeneratör, selektör, v.s.)	3	13 383 000	12 497 100	93,38
6. Motorlu nakil vasıtaları	1	2 950 000	2 950 000	100,00
7. Damızlık hay. mübayaası	1	1 325 000	1 325 000	100,00
Toplam	75	30 745 000	27 735 500	90,20
B) Katma büt. yatırımları :				
1. Ziraî bina inşaatı ve tesisatı	4	755 000	521 200	69,03
2. Tohum ve temizleme tesisleri	1	265 000	217 900	82,23
Toplam	5	1 020 000	739 100	72,50
Genel toplam (Döner ve katma)	80	31 769 000	28 474 600	89,63

Yatırımlardaki genel harcama, % 89,63 nisbetindedir.

7. Sonuç :

5433 sayılı Kanunun 1 nci maddesinde yazılı kuruluş amaçları içinde döner sermaye işletme-
sinin yine 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesi ile yüklendiği görevlerden özellikle tohumluk, da-
mızlık ve hayvancılık işlerinin iyi yürütüldüğü, yetiştirici kursların açıldığı anlaşılmıştır. Kuru-
luş kanununun 2 nci maddesinin (a), (c) ve (f) fıkraları hükümlerine paralel olarak söz konusu
çalışmaların sonuçları aşağıda özetlenmiştir.

Buğday ve arpa tohumluğu : Anaç, sertifikalı, kontrollü ve derecesiz olarak yetiştirilmiş olan tohumlukların halka ve çiftçiye dağıtımını gösterir kıyaslamalı tablo aşağıya çıkarılmıştır.

Cinsi :	1963 Kilo	1964 Kilo
a) Halka ve çiftçiye dağıtılan tohumluk :		
Buğday tohumluğu	60 680 969	71 570 633
Arpa tohumluğu	4 788 097	7 458 785
b) İşletmelerde ekilen :		
Buğday tohumluğu	12 548 054	13 032 633
Arpa tohumluğu	1 501 130	2 326 444

Tablonun incelenmesinde 1963 yılına göre 1964 yılında önemli sayılabilecek artışlar görülmektedir. Anaç konsolide bilanço raporunda, üretilen tohumluklardan 1964 yılında çiftçiye tevzi edilen miktarların ne kadarının (sertifikalı ve kontrollü) ne kadarının da (derecesiz) olduğu belirtilmemiştir. Bu hususta genel müdürlük temsile ile :

A) İstihsal olunan (Buğday tohumluğundan, 1964 yılında ihtiyaç sahiplerine dağıtılan toptan miktarın % 71 ine karşılık olan 51 236 000 kiloluk kısmının (sertifikalı ve kontrollü) kalan % 29 un karşılık olan 20 334 633 kiloluk kısmının da (derecesiz) olduğunu;

B) Aynı yılda arpa tohumluğundan tevzi edilen miktarın ise % 84 oranındaki 6 300 000 kiloluk kısmının (sertifikalı ve kontrollü) % 16 oranındaki 1 158 785 kiloluk kısmının da (derecesiz) bulunduğunu;

C) Bundan sonraki konsolide bilanço raporlarında yukardaki ayrımların behemehal yapılacağı beyan etmişlerdir.

Hayvancılık işleri : Sığırcılığın ıslahı için İngiltere'den jersey süt ırkı, yine İngiltere'den Hereford et ırkı ve Holanda'dan Hals tein Friesen süt ırkının getirtilerek bu damızlıklarla hayvancılığın ıslahı yoluna gidildiği, koyunculukta çevre hayvanı olan kıvirek ırkından süt ve yapağı için kıymetli damızlıkların elde edilip Ceylânpınar İşletmesinde ivesi süt ırkı koyunlarının süt veriminin fakültelerle yapılan iş bölümü sonunda artırıldığı, böylece Ceylânpınar ivesi koyunlarının önem kazandığı, büyük miktarda döviz ödenerek kumaş sanayi için yurt dışından getirtilen topsun yurt içinde karşılanması amacı ile işletmelerin çoğunda merinoslaştırılma çalışmalarına girilip bunlardan elde edilen yavruların çevre çiftçilerine dağıtımına başlandığı, resmî ve özel sektöre bu damızlıkların arandığı anlaşılmıştır.

Damızlık dağıtımını gösterir kıyaslamalı tablo aşağıdadır.

Cinsi	1963 Baş	1964 Baş
Damızlık sığır	226	267
Damızlık koyun	1 826	2 789
Damızlık tavuk, horoz	95 691	159 369

Kurslar : 1964 yılında Acıpayam, Alparslan, Türkgeldi, Dalaman, Ulaş, Yalova ve Iğdır işletmelerinde hayvancılık, bahçe, makina ve tarla kurslarının açılarak köy çiftçilerinin görgü ve bilgilerinin artırıldığı ayrıca tarla günlerinin düzenlenerek çevre çiftçilerinin işletme araçları ile işletmelere getirildiği ve yapılan işlerin gösterildiği böylece onlara örneklik yapıldığı anlaşılmıştır.

Açıklanan duruma göre kurum genellikle kuruluş amaçlarına uygun çalışmıştır. Ancak, bilânço aktifinin tahlilinde iştirakler bölümünde açıklandığı üzere kurumun kauçuk sanayii, Gıma ve Güney - Doğu Sanayi ve Ticaret T. A. Şirketlerine sermaye vererek katılması kuruluş amaçlarına uygun bulunmamıştır.

Ayrıca bilânço tahlilinde söz konusu edilen sermaye limiti, yedek sermaye, gayrimenkullere yatırılan sermayenin % 35 i aşmış olması yolundaki tenkid ve temenniler dışında kalan işlemlerin mevzuata uygun yürütüldüğü görülmüştür.

Arz olunur.

<i>Rıza Turgay</i> Birinci Başkan İhsan Ögat (Hasta) D. 3. Başkanı	<i>Kemalettin Tolluoğlu</i> D. 1. Başkanı <i>Nihat Başakar</i> D. 4. Başkanı <i>Azmi Seyhan</i> D. 7. Başkanı <i>Raşit Örencik</i> Üye <i>Semiha Erem</i> Üye Ali Orhon (İzinli) Üye Servet Köksal (Bulunamadı) Üye <i>Hayri Gürsü</i> (Hasta) Üye Ali Sezener (Hasta) Üye <i>Orhan Saltcan</i> Üye i. Ziyaettin Yayböke (Bulunamadı) Üye <i>Hazım Dizdar</i> Üye <i>Necmettin Narhoğlu</i> Üye <i>Melek Hepding</i> Üye	<i>Mehmet Karabacak</i> D. 2. Başkanı <i>Vasfi İtter</i> D. 5. Başkanı <i>M. Hüdâi Dümer</i> D. 8. Başkanı <i>Hikmet Öktem</i> Üye <i>Osman Çebi</i> Üye <i>Gültekin Aykurt</i> Üye <i>Bedri Rakunt</i> Üye <i>Veli Uyar</i> Üye <i>İhsan Tanyıldız</i> Üye <i>Mithat Testereci</i> Üye <i>M. Hulûsi Koç</i> Üye <i>Necdât Çölaşan</i> Üye <i>Kemal Ersun</i> Üye
<i>Celâl Çitici</i> D. 6. Başkanı A. Rıza Toksöz (Bulunamadı) Üye <i>Remzi Konakçı</i> Üye <i>Semiha Denizdöven</i> Üye <i>Abdurrahman Şahin</i> Üye <i>Muzaffer Gürcan</i> Üye <i>Mehmet Çınarlı</i> (Bulunamadı) Üye <i>İlham Gövsa</i> Üye <i>M. Kemal Urkom</i> Üye <i>Halit Özerkan</i> Üye <i>Sena Aral</i> Üye		

Sayıştay Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Sayıştay Komisyonu
Esas No. : 3/261
Karar No. : 34

4 . 6 . 1970

Yüksek Başkanlığa

22 . 5 . 1964 tarihinde yürürlüğe giren 468 sayılı Kanunun 5 nci maddesi hükmü uyarınca Sayıştay tarafından incelenmesine başlanılan Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü döner sermaye 1964 takvim yılı genel bilânçosuna ilişkin raporun Sayıştay ve dairesi temsilcileri hazır oldukları halde müzakeresine başlandı.

Komisyonumuzca bilânço ve rapor üzerinde yapılan inceleme ile temsilcilerden alınan izahat sonucu üzerinde durulması gerekli görülen konular sırasıyla aşağıda maddeler halinde gösterilmiştir.

1. Bilânçonun aktifinin incelenmesinde; (İştirakler) hesabı içinde görülen Yapağı ve Tiftik A. Ş. Kauçuk Sanayii A. Ş. Gima T. A. Ş. ve Güneydoğu Sanayii ve Ticaret T.A. Ş. ne olan iştirakleri üzerinde durulmuştur. Bunlardan, Kauçuk Sanayii T. A. Ş. tasfiye edildiğinden ve tasfiye sonucu gerekli işlemler yerine getirildiğinden bununla ilgili bir karar alınmasına lüzum görülmemiştir.

Türkiye Yapağı ve Tiftik A. Ş. nin ise Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü ile ortaklaşa faaliyette bulunabilecek nitelikteki konularla uğraştığı anlaşıldığından bu şirketteki 4 000 000 liralık iştirak 5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesindeki amaca uygun bulunmuştur.

5433 sayılı Kanunun 2 nci maddesindeki amaca aykırı olarak (üretme) ve yetiştirme ile ilgili bulunmayan Gima T. A. Ş. deki iştiraklerinin ise tasfiyesi cihetine gidilerek buradaki 200 000 liralık hissenin devri için gerekli çalışmaların yapılması temenniye şayan bulunmuştur.

Güneydoğu Sanayii ve Ticaret A. Ş. ndeki iştiraklerinin ise devam edip etmemesi konusunun (her ne kadar faaliyet çevresi DÜÇ ninkine yakın ise de devamlı zarar ettiği göz önüne alınarak) Genel Müdürlüğün kendi ihtiyacına bırakılmasının uygun olacağı kararına varılmıştır.

2. Bilânçonun aktifinde (A) işaretli (sermaye) başlığı altında gösterilen söz konusu iştiraklerin bundan böyle bilânçoda müstakil olarak gösterilmesinin muhasebe tekniğine daha uygun düşeceği kanısına varılmıştır.

3. Bilânçonun pasifinin incelenmesinde, sermaye hesabının 205 293 551,60 lira olarak gösterildiği anlaşılmıştır. Oysa ki, 5433 sayılı Kanunun 11 nci maddesiyle Genel Müdürlüğe 120 000 000 lira döner sermaye tahsis edilmiştir. Yine kuruluş kanununun 12 nci maddesi gereğince Hazine devralınan (bâzı varlıklarla elde edilen kârlardan katma bütçe hissesiyle % 25 yedek sermaye hissesi çıktıktan sonra kalan kısmının bunun üzerine eklenmesi sonucunda sermaye yukarıda yazılı meblâğa yükselmiştir. Komisyonumuz fiilen kanuni haddin çok üstüne çıkan sermaye için tedvin yoluyla yeni bir limit tesbitini zorunlu görmüş ve bunun biran evvel yerine getirilmesini temenniye şayan bulunmuştur.

4. Pasifte yer alan ihtiyatların incelenmesinde, 4/3262 sayılı Bakanlar Kurulu Kararnamesiyle Haralarla Merinos Yetiştirme Çiftliği emrine 4 000 000 liranın tahsis edilerek ödendiği görülmüştür. Kararnameye göre Devlet Üretme Çiftlikleri döner sermayesinden yukarıda yazılı kurumlara hayvancılık konusunda işbirliği yapılmak üzere tahsis edildiği anlaşılan bu paranın Genel Müdürlükçe yardım ve bağış niteliğinde görülerek bilânço ile ilgisinin kesildiği anlaşılmıştır. Sayıştayca düzenlenen raporda bu hususlar belirtilerek işbirliği yapılmak kaydıyla (Anasermayeden) ödenmesi istenen mezkûr paranın nemasiyle birlikte geri alınması ve bilânçoda gösterilmesi gerektiği öngörülmektedir. Buna karşılık dairesi temsilcileri kararname ile sözü geçen kurumlara tahsis edilen bu paranın hesabının da bu kurum hesaplarıyla Sayıştaya verildiğini ancak hesaben ıslahının her zaman mümkün olduğunu belirtmişlerdir. Buna göre komisyonumuz;

5 . 7 . 1954 gün ve 4/3262 sayılı Kararname hükümlerine sadık kalınmak kayıt ve şartıyla :

a) Haralarla, Merinos Yetiştirme Çiftliğine verilen 4 000 000 liranın yedek sermayeden değil, anasermayeden verileceği anlaşıldığından hesabın düzeltilmesini,

b) Söz konusu 4 000 000 liranın bağış niteliğinde verilmemiş olduğu anlaşıldığından, bu paranın Haralarla Merinos Yetiştirme Çiftliğine iştirak kabul edilerek bilanço ve muhasebe kayıtlarına alınmasını,

c) Nemasının takip ve takdirinin Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğü tarafından yapılmasını kararlaştırmış ve bu kararın Tarım Bakanlığına, Maliye, Bakanlığına, ayrıca ilgisi yönünden Veteriner Genel Müdürlüğüne duyurulmasını gerekli bulmuştur.

5. Yine yedek sermaye ile ilgili olarak, 24 . 9 . 1965 gün ve 4/5899 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı uyarınca Türkiye Tiftik ve Yapağı A. O. na katılma payı olarak verilen 4 000 000 liranın (Yedek sermaye) den ödendiği anlaşılmıştır. 6762 sayılı Türki Ticaret Kanununun yedek akçe teriminin genel anlam ve amacına uymıyan bu ödemenin yedek sermayeden değil, (Anasermaye) den verilmesi gerekeceği ve hesapların bu şekilde ıslahının uygun olacağı kararlaştırılmıştır.

Raporda belirtilen diğer hususlarda uygunluk sağladığı ve üzerinde durulacak başkaca önemli bir nokta bulunmadığı anlaşılmıştır.

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1964 takvim yılı genel bilançosunun onanmasına mütedair olarak Komisyonumuzca hazırlanmış bulunan işbu kanun teklifi,

Genel Kurulun yüce tasviplerine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa saygı ile sunulur.

Başkan	Sözcü	Kâtip	
Sinop	Sivas	Bilecik	Burdur
<i>M. Kaptan</i>	<i>E. Akova</i>	<i>Ş. Binay</i>	<i>M. Özbey</i>
Gümüşane	İstanbul	Maraş	Tekirdağ
<i>N. Alp</i>	<i>M. F. Güngör</i>	<i>V. Kadıoğlu</i>	<i>M. S. Sözeri</i>

SAYIŞTAY KOMİSYONUNUN TEKLİFİ

Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1964 yılı genel bilançosu ile kâr ve zarar hesabının onanmasına dair kanun teklifi

MADDE 1. — Devlet Üretme Çiftlikleri Genel Müdürlüğünün 1964 takvim yılı döner sermaye genel bilançosu ile kâr ve zarar hesabı onanmıştır.

MADDE 2. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu kanunu Tarım ve Maliye bakanları yürütür.

